

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Szakirodalmi mű kiadásával kapcsolatos kérdések

Ügyszám: SzJSzT- 02/20.

I. A HATÓSÁG ÁLTAL FELTETT KÉRDÉSEK:

A Hatóság szakértő kirendeléséről szóló határozatában az alábbi kérdéseket tette fel a Szerzői Jogi Szakértő Testület részére:

"1. Kérem hasonlítsa össze a szakirodalmi mű (továbbiakban: a könyv) eredeti kiadását és második kiadásait! Kérem, állapítsa meg a különbségeket, eltéréseket!

2. Kérem a rendelkezésre álló adatok alapján állapítsa meg, hogy sérültek-e az eredeti szerzők szerzői jogai a könyv utánnomlásának kiadása révén!

3. A szakértő egyéb észrevételei."

II. AZ ELJÁRÓ EGYESSZAKÉRTŐ AZ ALÁBBI SZAKVÉLEMÉNYT ALAKÍTOTTA KI.

Előjáróban megjegyzi az eljáró szakértő, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint:

"A Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét és nem idézhető."

III. AZ ELJÁRÓ SZAKÉRTŐ A NYOMOZATI IRATOKBÓL AZ ALÁBBI TÉNYEKET EMELI KI.

A nyomozati iratok között fellelhető kiadói szerződés elnevezésű okirat többek között úgy rendelkezik, hogy Természetes személy 1) és Kft. 1) (továbbiakban: Szerzők) a Kiadó részére felhasználási jogot biztosítottak [a könyv címe], a Szerzők által elkészítendő mű tekintetében (a továbbiakban: Kiadói Szerződés). A felhasználási jog a Kiadói Szerződés 2. pontja szerint harmadik személynek átengedhető, kizárólagos, területi korlátozás nélküli, négy évre szóló határozott időtartamú, azzal, hogy a Kiadó művet tetszőleges példányszámban, könyv formájában, tetszőleges alkalommal többszörözhet és a többszörözött példányokat terjeszthette. A Kiadói Szerződés 4. pontja szabályozza a Szerzőket megillető szerzői jogdíjakat.

A nyomozati iratok között 1. szám alatt fellelhető könyv 6. oldalán található impresszuma szerint a könyvet kiadja a Kiadó, a könyv ISBN száma: [...] 107 4. A könyv hátsó borítóján nem szerepel ISBN szám.

A nyomozati iratok között 2-8. szám alatt fellelhető könyvek mindegyike esetén megállapítható, hogy az impresszum a 2. oldalon található, ezen impresszum szerint a könyv a második kiadás, a könyvet kiadja a Kiadó, a könyv ISBN száma: [...] 107 4. A könyv hátsó borítóján pedig az alábbi ISBN szám szerepel: [...] 2107-9.

A nyomozati iratok között 1-8. szám alatt fellelhető könyvek impresszumának egyikében sem szerepel kiadási év.

A feljelentők által csatolt, 2006. november 14-i levél szerint a kérdéses mű első kiadásának összes példánya elkelt.

A feljelentők sérelmezték, hogy a kérdéses mű első kiadásával kapcsolatos jogdíjakat ugyan megkapták, de az első kiadást követő kiadásai után a szerzői jogdíjakat a részükre senki nem fizette meg.

IV. AZ ELJÁRÓ SZAKÉRTŐ AZ IRÁNYADÓ FŐBB JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEKET AZ ALÁBBIAK SZERINT ÖSSZEGZI.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. többek között az alábbiak szerint rendelkezik:

1. § (1) Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.

(2) Szerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen:

a) az irodalmi (pl. szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos, publicisztikai) mű,

.....

(3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

.....

4. § (1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).

.....

5. § (1) Több szerző közös művére, ha annak részei nem használhatók fel önállóan, a szerzői jog együttesen és – kétség esetén – egyenlő arányban illeti meg a szerzőtársakat; a szerzői jog megsértése ellen azonban bármelyik szerzőtárs önállóan is felléphet.

...

9. § (1) A szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti a szerzői jogok – a személyhez fűződő és a vagyoni jogok – összessége.

...

16. § (1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

...

(4) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.

.....

(6) Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

(7) Ha e törvény vagy a Kjkt. eltérően nem rendelkezik, a felhasználó köteles a szerzőt vagy jogutódját, illetve a közös jogkezelő szervezetet a felhasználás módjáról és mértékéről tájékoztatni.

...

17. § A mű felhasználásának minősül különösen:

a) a többszörözés (18. § és 19. §),

b) a terjesztés (23. §),

...

18. § (1) A szerző kizárólagos joga, hogy a művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon. Többszörözés:

a) a mű anyagi hordozón való – közvetlen vagy közvetett – rögzítése, bármilyen módon, akár véglegesen, akár időlegesen, valamint

b) egy vagy több másolat készítése a rögzítésről.

(2) A mű többszörözésének minősül különösen a nyomtatással megvalósuló mechanikai, filmes vagy mágneses rögzítés és másolatkészítés, a hang- vagy képfelvétel előállítása....

.....

23. § (1) A szerző kizárólagos joga, hogy a művét terjessze, és hogy erre másnak engedélyt adjon. Terjesztésnek minősül a mű eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele forgalomba hozatallal vagy forgalomba hozatalra való felkínálással.

(2) A terjesztés magában foglalja különösen a műpéldány tulajdonjogának átruházását és a műpéldány bérbeadását, valamint a műpéldálynak az országba forgalomba hozatali céllal történő behozatalát. A terjesztés jogának megsértését jelenti a mű jogsértéssel előállított példányának kereskedelmi céllal történő birtoklása is, ha a birtokos tudja vagy neki az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a példány jogsértéssel állt elő.

....

(5) Ha a műpéldányt a jogosult vagy az ő kifejezett hozzájárulásával másvalaki adásvétellel vagy a tulajdonjog más módon történő átruházásával az Európai Gazdasági Térségben forgalomba hozta, a terjesztés joga az így forgalomba hozott műpéldány tekintetében – a bérbeadás, a haszonkölcsönbe adás és a behozatal joga kivételével – a továbbiakban nem gyakorolható.

...

42. § (1) Felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.

..

47. § (4) A mű többszörözésére adott engedély – kétség esetén – kiterjed a többszörözött műpéldányok terjesztésére is. Ez nem vonatkozik a műpéldányoknak az országba forgalomba hozatal céljából történő behozatalára.

.....

56. § (1) Kiadói szerződés alapján a szerző köteles a művet a kiadó rendelkezésére bocsátani, a kiadó pedig jogosult azt kiadni, valamint forgalomba hozni és köteles a szerzőnek díjat fizetni.

...."

A fentiek alapján az eljáró egyesszakértő a T. Hatóság kérdéseire az alábbi válaszokat adja:

Ad1)

Mindenekelőtt rögzíti az eljáró egyesszakértő, hogy a könyv megítélése szerint szerzői műnek minősül az Szjt. 1. §-a alapján.

A könyv eredeti kiadásának (1. szám alatt csatolt könyv) és második kiadása példányainak (2-8. szám alatt csatolt könyvek) egybevetése alapján az eljáró egyesszakértő szerint megállapítható, hogy azok lényegileg azonosak.

Az egyesszakértő megállapította, hogy könyvek tartalomjegyzéke és az egyes fejezetekhez tartozó oldalszámok megegyeznek. Továbbá, a könyvek szöveges és képi tartalmának több tucat szűrőpróba szerű összevetése is azonosságot állapított meg az első kiadás és a második kiadás között.

Mindössze kisebb, az eljáró egyesszakértő nézete szerint jelentéktelen különbségek állapíthatók meg az első és a második kiadás között, így például a színes oldalak színárnyalatának, adott esetben színének az eltérése, egyes sortördelési különbségek, esetleges nyelvtani hibák javítása, valamint az impresszum eltérő elhelyezkedése (az első kiadásban a 2., a második kiadásban a 6 oldalon található).

Ad2)

A fent 1. kérdésre adott válasz alapján leszögezhető, hogy ugyanúgy, mint a "könyv első kiadásához, a könyv második kiadásához (és esetleges további kiadásaihoz) is a szerzők, illetve a szerzői vagyoni jogok jogosultjai által adott felhasználási engedély szükséges.

A Kiadói Szerződés alapján a Kiadó kapott felhasználási engedélyt és jogosult volt a kérdéses könyvet tetszőleges példányszámban, könyv formájában, tetszőleges alkalommal többszörözni és a többszörözött példányokat terjeszteni, azzal azonban, hogy a Kiadói Szerződés időtartama csak a kézirat elfogadásától számított négy évig tartott.

A fenti 1. kérdésre adott válasz alapján, a Kiadói Szerződés rendelkezéseire, és az Szjt. 16. § (1) és (6) bekezdéseire tekintettel az a döntő kérdés tehát, hogy a könyv második kiadására mikor került sor.

Az általánosságban elmondható, hogy a Kiadói Szerződés négyéves időtartamának megszűnését követően többszörözött és ezen négyéves időtartamot követően többszörözött (kinyomtatott) könyvek terjesztése jogsértőnek minősül. Megjegyzi az eljáró egyesszakértő, hogy megítélése szerint a Kiadói Szerződés négyéves időtartama alatt többszörözött (kinyomtatott) könyvpéldányoknak a négyéves időtartamot, vagyis a Kiadói Szerződés megszűnését követően történő értékesítése nem jelent szerzői jogi jogsértést. Megjegyezhető az is, hogy lehetőség lett volna a Kiadó és a Szerzők között elszámolni a Kiadói Szerződés megszűnésekor (erre utaló adat a nyomozati iratokban azonban nincsen).

Amennyiben tehát megállapítható lenne, hogy a Kiadó a Kiadói Szerződés által biztosított felhasználási jogon túlterjeszkedve, vagyis a Kiadói Szerződésben meghatározott négy éves időtartam lejártát követően többszörözte és terjesztette a kérdéses könyvet, illetve annak

második kiadását, úgy megállapítható lenne, hogy a szerzői vagyoni jogosultak szerzői jogai sérültek a könyv utánnomlásának kiadása (a második kiadás) révén.

Az eljáró egyesszakértő erre irányuló hiteles adatok hiányában ugyanakkor nem tudja minden kétséget kizáróan megállapítani, hogy mikor történt a második kiadás és mikor történt a 2-7. alatt csatolt könyvek többszörözése. Márpedig ennek a kérdésnek a fentiekben kifejtettek miatt az ügy megítélése szempontjából döntő jelentősége van.

Az eljáró egyesszakértő megjegyzi, hogy amennyiben megállapítást nyerne, hogy nem a Kiadó, hanem harmadik személy többszörözte és/vagy terjesztette a kérdéses könyvet, úgy az főszabály szerint szerzői jogsértést jelentene. A harmadik személy által megvalósított többszörözés és terjesztés abban az esetben lenne jogszerű, ha arra a szerzők engedélyt adtak volna a harmadik személynek (erre utaló adat ugyanakkor nincs a nyomozati iratokban) vagy ha a Kiadó engedte át volna szerződéssel a saját kiadói jogait harmadik személynek, amely ugyanakkor nem lehet több jog, mint amivel saját maga rendelkezett (erre az átengedésre utaló adat egyébként szintén nincs a nyomozati iratokban). Az engedély nélküli többszörözés és/vagy terjesztés szerzői jogsértést valósít meg az Szjt. 16. § (1) és (6) bekezdése alapján.

Ad3)

Az egyesszakértő az alábbi egyéb megjegyzéseket teszi.

A nyomozati iratokban nincsen arra utalás, hogy a Kft. 2) felhasználási jogokkal rendelkezne, a Kft. 2) tehát kiadásra, illetve felhasználásra (többszörözésre és ahhoz kapcsolódó terjesztésre) nem jogosult.

Megjegyezhető ugyanakkor, hogy az alábbi esetben jogszerű lehetne a kérdéses könyv példányoknak a Kft. 2) által megvalósított eladása, értékesítése. Ez az eset az lenne, ha a Kiadó által jogszerűen, tehát a Kiadói Szerződésben foglalt felhasználási engedély keretein belül (a felhasználási engedélyt nem túllépve, a Kiadói Szerződés időtartamán belül) kiadott, többszörözött könyv példányokat vette volna meg a Kft. 2) a Kiadótól, és ezeket a könyv példányokat értékesítette volna harmadik személynek. Ez esetben ugyanis a szerzői jogok kimerülnek az Szjt. 23. § (5) bekezdés alapján.

Fontos azonban, hogy e kérdés tekintetében sem adható bizonyossággal válasz, különös tekintettel a fenti 2. kérdésre adott válaszban foglaltakra, tehát különösen arra tekintettel, hogy nem állapítható meg hitelt érdemlően, hogy mikor került többszörözésre a második kiadás. Megfelelő tények hiányában tehát csak feltételezések és elméleti válaszok adhatók. Mindössze azért utal erre a lehetőségre, illetve kérdésre az egyesszakértő, mert van arra nézve utalás a nyomozati iratokban, hogy a Kft. 2) 2012-ben vásárolt a kérdéses könyvből a Kiadótól.

A feljelentésben sérelmezték a feljelentők, hogy részükre az első kiadást követően senki sem fizetett szerzői jogdíjat. A szerzőknek természetesen főszabály szerint jogos igénye a felhasználási engedély szerződésben ellenértékként kikötött szerzői jogdíj megfizetése. Szerzői jogi szempontból jogsértésnek (bitorlásnak) az engedély nélküli vagy az engedélyen túlterjeszkedő felhasználás minősül, önmagában a jogdíj megfizetésének elmaradása nem valósít meg szerzői jogi jogsértést, ha egyébként a felhasználó hatályos felhasználási engedéllyel rendelkezett és az engedély kereteit nem lépte túl. Amennyiben tehát a kérdéses

második kiadás a Kiadói Szerződés alapján, az abban rögzített felhasználási engedély keretein belül történt, úgy szerzői jogsértés nem állapítható meg, de a Kiadó által többszörözött és értékesített könyv példányok után a Kiadói Szerződésben kikötött jogdíjra természetesen igényt tarthatnak a szerzők (feltéve, hogy nincs az igény érvényesítését kizáró ok, amelynek megítélése túlterjed a jelen vélemény keretein). Ez azonban kötelmi jogi igény és nem szerzői jogi jogsértésből eredő igény. Amennyiben a második kiadás a Kiadói Szerződés keretein kívül, az abban rögzített felhasználási engedélyt túllépve vagy engedély nélkül történt, úgy szerzői jogi jogsértés megállapítható, és a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítésére (annak keretében jogdíjra) is igényt tarthatnak a szerzők (feltéve, hogy nincs az igény érvényesítését kizáró ok, amelynek megítélése túlterjed a jelen vélemény keretein).

Mindössze a teljesség kedvéért jelzi meg az eljáró egyesszakértő, hogy nem teljesen helyes a Kft. 1) Szerzőtársnak történő minősítése a Kiadói Szerződésben. Az eredeti szerző az Szt. 4. § (1) alapján ugyanis mindig csak természetes személy lehet. A Kft. 1) tehát eredeti szerző nem lehet, de elméletben minősülhet a szerzői vagyoni jogok jogosultjának. E tekintetben megjegyzendő, hogy a szerzői jog főszabály szerint nem átruházható, kivéve az Szt. által meghatározott esetekben. A Kiadói Szerződés 7.3 pontja szerint a Kft. 1) kijelenti, hogy az érintett szerzőtárstól, Természetes személy 2) a vagyoni értékű jogokat megszerezte. Az eljáró egyesszakértő számára azonban nem ismert Természetes személy 2) és a Kft. 1) közötti jogviszony pontos természete, valamint annak részletei sem. A kérdéskörnek a tekintetben van jelentősége, hogy ki minősül a szerzői vagyoni jogok jogosultjának e tekintetben.

Budapest, 2020. június 9.

---

dr. Lukácsi Péter
egyesszakértő